

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>

УДК 330.341.1:332.146.2(477)"202X"

ІННОВАЦІЙНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

INNOVATIVE INVESTMENTS AS A PROVISION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONS IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

Забарна Елеонора Миколаївна

доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри,
Навчально-науковий інститут цифрових технологій, дизайну та транспорту,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2659-5909>

Zabarna Eleonora

Institute of Digital Technologies, Design and Transport
Odesa Polytechnic National University

У статті проаналізовано особливості інноваційних інвестицій та їх безпосередній вплив на економічний розвиток держави. Так, під час дослідження встановлено, що саме малий та середній бізнес є сприятливим ландшафтом для регіонального розвитку, а відповідно й інвестицій в інноваційні проекти. Дано окрему оцінку заходам держави, які мають бути вчинені для створення сприятливого інвестиційного мікроклімату, основними з яких є: безпека, страхування, захист, співінвестування. Обґрунтовано, що активізації інвестиційних процесів у інновації в Україні можуть сприяти індустріальні парки. Водночас доведено, що саме цифрова індустрія є однією з найбільш безпечних та стабільних інвестиційних ланок, у які можна інвестувати вже зараз не чекаючи закінчення бойових дій, такі інвестиції сьогодні, дадуть позитивний повоєнний результат.

Ключові слова: економічне відновлення, інвестиції, інновації, індустріальні парки, Індустрія 4.0, цифровізація.

The article analyzes the peculiarities of innovative investments and their direct impact on the economic development of the state. Considering the devastating economic losses from two years of active phase of the war, the research of innovations and ways to find investments for their implementation is particularly relevant, as only promising innovations can attract potential investors. Given the relevance of the topic under study, the aim of the research is to identify the most promising innovative segments and measures aimed at ensuring proper investment conditions. Thus, during the research, it was established that small and medium-sized businesses are a favorable landscape for regional development and, accordingly, investments in innovative projects. Using the analytical and synthetic method, it was established that sustainable post-war development is impossible without innovations, and innovations are impossible without investments. Under such circumstances, a separate assessment was given to the measures of the state, which must be taken to create a favorable investment microclimate, addressing both external and internal investments. The method of analogy and generalization made it possible to conclude that in order to prevent post-war economic recovery from stagnation, it is necessary to create attractive conditions for investors now, which include such main components as security, insurance, protection, co-investment, etc. It was justified that the activation of investment processes in innovations in Ukraine could be facilitated by industrial parks, which provide enterprises with special conditions for conducting their economic activities, in particular in terms of taxation and import of goods. Also, the research provided a clear understanding that it is best to invest in successful projects that have already proven themselves. The Ukrainian IT business has shown its resilience and adaptability to the challenges of war, thus the digital industry is one of the safest and most stable investment links, in which one can invest now without waiting for the end of hostilities, such investments today will yield a stable, positive, post-war result. Moreover, investments in digitalization can be made within the framework of the state's vector aimed at developing the technological approach "Industry 4.0" in Ukraine.

Keywords: economic recovery, investments, innovations, industrial parks, Industry 4.0, digitalization.

Постановка проблеми. Гостра соціально-економічна криза зумовлена тривалими бойовими діями на території України потребує пошуку підходів та механізмів у її подоланні. Руйнування потужностей підприємств, міграція громадян працездатного віку, можуть зумовити післявоєнний економічний колапс. Тому, важливо вже сьогодні шукати шляхи виходу з кризи, до яких можна віднести саме інновації, які будуть привабливими для інвестицій. Успішні інвестиційні бізнес-проекти створять передумови для розвитку повоєнної економіки та повернення громадян на територію України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інновацій та інвестицій завжди активно обговорювалося у наукових колах, оскільки країни де активно вкладаються інвестиції у інноваційні проекти відзначаються досить стабільними економіками. Водночас тема повоєнного економічного розвитку засобами інноваційних інвестицій стала актуальною після повномасштабного вторгнення. Так, питання інноваційної політики України у післявоєнний період досліджувала І. В. Яцкевич. [1] Т. В. Черничко, Н. Ю. Гладинець та У. В. Росола [2] проаналізували проблеми залучення іноземних інвестицій у воєнний період. Водночас С. В. Сіденко [3] досліджувала післявоєнну інноваційну політику закордонних країн. Питанню цифрових інновацій, які сприяють інвестиційній привабливості приділили свою увагу Ю. Л. Татаринцева та С. К. Осипова [4]. Також, вплив цифровізації на інноваційний розвиток та інвестиційну привабливість досліджували А. О. Гавронський [5], а також Н. М. Пвлішина та А. В. Харлан [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак переважна більшість науковців у своїх дослідженнях приділяли увагу саме загальним питанням інноваційних інвестицій. Недостатньо вивченим залишається питання конкретних інноваційних напрямів та проектів, які сприятимуть покращенню інвестиційного мікроклімату.

Постановка завдання. Основним завданням у рамках даного дослідження є опрацювання теми інновацій, визначення напрямків та засобів та реальних державних рішень, які створять сприятливі умови дня інвестицій та сталого повоєнного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабне вторгнення військ російської федерації зумовило масштабні руйнування на території України, зокрема інфраструктури та виробничого капіталу.

Численні людські втрати, міграція населення, втрата робочих місць, зумовили колапс у купівельній спроможності населення.

За перший рік війни прямі фінансові втрати, спричинені війною, було оцінено у 135 мільярдів доларів США, що склало понад 60% довоєнного ВВП країни. Значних руйнувань зазнали металургійні заводи, які займали ключову роль в економіці України. Експерти оцінюють вартість відновлення економіки від втрат першого року війни в 411 мільярдів доларів США. Валовий внутрішній продукт (ВВП) України зазнав значного падіння – близько 29,2% у 2022 році. Державна служба статистики наводить свої дані, за якими у першому кварталі 2023 року ВВП скоротився на 10,5% порівняно з аналогічним періодом 2022 року. Однак, якщо порівнювати з четвертим кварталом 2022 року, ВВП 2023 року продемонстрував зростання на 2,4% [7].

В умовах таких деструктивних економічних змін саме інновації та інвестиції можуть стати надійним фундаментом відбудови повоєнної економіки. Як слушно зазначила Яцкевич І. В., що саме інноваційна політика має стати повоєнним рушійним інструментом у реалізації модернізації економічних процесів, однак реальний розвиток такої модернізації можливий за умови тісної взаємодії з європейськими інноваційними надбаннями. Так, згідно з дослідженням авторки, Європейська комісія розпочала підтримку Українського інноваційного середовища, шляхом виділення коштів на різні стартапи. Задекларований бюджет фінансування інновацій 20 мільйонів євро. Крім надання фінансування Європейська інноваційна рада буде сприяти у організаційних процесах, шляхом посередництва та консультацій. Зокрема завдяки вказаній програмі, учасники навчання отримають навички з просування проектів та виходу на міжнародні ринки. Також, Європейська інноваційна рада посприє інтеграції українських стартапів в європейську мережу інноваційну мережу [2].

Для того, аби перехід з воєнної економіки на повоєнну переходив м'яко та без гострих кутів, питанню інвестування в нові проекти має приділятися особлива увага вже сьогодні. В умовах війни бізнес демонструє неабияку стійкість, однак в умовах активної фази війни, більш привабливими для інвестицій є саме регіони які віддалені від зони бойових дій.

Реальні інвестиційні проекти, які реалізуються в умовах повномасштабного вторгнення можемо розглянути на прикладі таблиці 1.

Таблиця 1

Інвестиційні проекти

Інвестор	Обсяг інвестицій	Об'єкт інвестування	Очікуваний результат
Інвестиційний фонд за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку нещодавно	20 мільйонів доларів США	Будівництво новітнього заводу з перероблення сої, а також розширення потужностей з виробництва кормових добавок та впровадження додаткових ліній з виробництва фасованих кормів.	Реалізація проекту дозволить розширити виробництво, створити додаткові робочі місця та збільшити асортимент товару з високою доданою вартістю, результатом чого буде розширення ринків збуту.
Український інвестиційний банк	20 мільйонів доларів США	Розвиток та розширення лікарняного закладу в рамках медичної мережі.	Додаткове створення близько 1000 робочих місць. Підвищення обсягу громадян яким надається медична допомога до 50% на рік
Іноземний інвестиційний фонд	30 мільйонів євро	Будівництво сучасного елеватора на півдні України з потужністю зберігання зерна у понад 100 тис. тонн.	Збільшення експортних можливостей, сприяння забезпеченню продовольчої безпеки у світі. Сприяння регіональному ринку праці та сталому економічному зростанню.

Джерело: розробка автора на основі [7, с. 45–46]

З зазначеної таблиці вбачається, що навіть в умовах збройної агресії окремі інвестори вкладають кошти у розвиток бізнесу в Україні. Водночас, аби обсяг подібних інвестицій зростав держава має вживати максимальних заходів для забезпечення сприятливого інвестиційного мікроклімату, як в умовах воєнних дій та й під час повоєнного відновлення. На таблиці 2 можемо розглянути такі основні заходи.

Нині розроблено багато планів та пропозицій, щодо економічного майбутнього України. У перспективі відновлення України, Указом Президента України від 21.04.2022 було створено Національну раду з відновлення України від наслідків війни. Завданням вказаного органу, є розробка плану, щодо повоєнного відновлення України. Практично всі консультації та пропозиції, які стосуються майбутнього економічного мікроклімату України орієнтовані на політику інноваційної розбудови країни. Однак дослідження вказаної проблематики вказує, що ми не можемо покладатися лише на Європейський досвід. Інноваційна політика має враховувати, зокрема і специфічні національні умови. Міжнародний досвід, має беззаперечно важливе значення, але лише у контексті доведеної ефективності, серед таких є зокрема Німеччина та Японія,

які змогли успішно відбудувати свою економіку після другої світової війни, їх досвід полягав саме в успішних модернізаційних процесах.

На прикладі досвіду країн Східної Азії С. В. Сіденко дослідив, що для успішного повоєнного економічного розвитку важлива синергія 5 складових:

- технічний прогрес;
- критичне мислення та інноваційність;
- економічні знання та розширення виробництва і обміну;
- політична воля уряду, щодо впровадження інноваційних інвестиційних реформ.
- відкритість до запозичення міжнародного досвіду.

По суті інноваційний розвиток є комплексним та можливий лише за умови поєднання кількісних і якісних змін одночасно [3].

Розробка інновації є рушійною силою для розвитку потенціалу навіть безнадійних бізнес-продуктів, інновації здатні залучити нових партнерів та клієнтів, зокрема розширити ринок та підвищити конкурентоспроможність. До основних ознак інноваційності можемо віднести: креативність; ефективність; прибутковість; стратегію; можливість практичного впровадження; визначена вартість [6, с. 182].

Таблиця 2

**Основні складові державних заходів,
що націлені на підвищення інвестиційного попиту**

Безпека	Гарантії, щодо безпеки інвесторів, їх активів та найманих працівників, можуть забезпечуватись засобами моніторингу про безпекову ситуацію.
Гарантії	Окремі домовленості з міжнародними організаціями можуть надавати додаткові гарантії та можливості для інвесторів.
Законність	Закріплення на законодавчому рівні реальних механізмів інвестування, які матимуть чіткі та прозорі правила. Що сприятиме формуванню довіри інвесторів до українського інвестиційного простору.
Захист	Прозорість та реальні антикорупційні заходи сприятимуть захисту права власності інвесторів.
Стимулювання	Можливість фінансового стимулювання інвестицій може бути закріплена на урядовому рівні, у вигляді, певних пільг, кредитів чи стимулів. Індустріальні парки є одним з таких стимулів.
Галузевий розвиток	Інвестування в стратегічні галузі є більш привабливим для інвестицій, оскільки сталі стратегічні перспективи.
Популяризація	Проведення рекламних кампаній, інвестиційних форумів та платформ форумів для привернення уваги іноземних інвесторів до перспективних інноваційних проєктів.
Міжнародне співробітництво	Міжнародні комунікації та розвиток міжнародних ланцюгів партнерства сприяють сприятливому інвестиційному мікроклімату.
Адаптивність	Мінливі умови в умовах воєнних загроз, вимагають оперативних рішень, зокрема в питаннях постачання, створення нових потужностей, ланцюгів поставок тощо.
Страховання	Український бізнес буде привабливим для інвесторів за умови максимального захисту від ризиків, зокрема і військових, а тому актуальною є співпраця у сфері страхування інвестицій.
Співінвестування	Залучення транснаціональних корпорацій до співінвестування

Джерело: розробка автора на основі [2, с. 49; 7, с. 53]

Антипенко Н. В. та Турова Л. Л. проводили дослідження саме у контексті інноваційно орієнтованого підприємства. Саме такі підприємства на думку авторів, є привабливими для інвестицій, вони неодмінно мають бути зацікавлені у своїй законній діяльності, множенні свого потенціалу та збереженні балансу у ресурсному забезпеченні. Потенціал підприємств, які орієнтовані на інновації складає: 60% – основні засоби, 25% кадровий потенціал та оборотні фонди з інформаційними даними у своїй сукупності складають – 15%. Як бачимо, кадровий потенціал, у цьому сегменті займає не останню роль, оскільки саме професіонали забезпечують виконання поставлених стратегічних цілей [8, с. 75].

Малий та середній бізнес є тим сегментом на який потенційні інвестори роблять акцент при виборі об'єкта інвестицій. В Україні 99,98% усіх підприємств припадає саме на малі та середні підприємства (далі – МСП). Ще у довоєнний 2021 році МСП мали ключовий вплив на національну економіку, оскільки

саме на них припадало близько 60% ВВП та близько 40% податкових надходжень. Ключова чисельність робочої сили припадає саме на МСП та складає, близько 82% від загальної чисельності. До початку війни в Україні було зареєстровано 370 834 підприємства, з них 610 – великі. Але навіть в умовах повномасштабного вторгнення МСП лишилися надійним фундаментом економіки України, оскільки малі підприємства більш адаптивні до викликів війни, та змогли релокувати свої потужності. Принагідно зауважити, що саме МСП вирівнюють економічні диспропорції та позитивно впливають на розвиток регіонів, адже діяльність МСП часто бере свій початок у селах та невеликих містах, що сприяє економічному розвитку цих регіонів зокрема засобами податкових надходжень, тому саме МСП стають учасниками інноваційних бізнес-процесів. Відповідно, саме МСП стане перспективною інноваційно-інвестиційною ареною для зміцнення економіки, зокрема і регіональної [7].

На рисунку 1 можемо розглянути розроблені державою інвестиційні стимули, які дадуть поштовх розвитку регіональних МСП.

Закон України «Про індустріальні парки прийнято» ще у 2012 році, однак саме в реаліях післявоєнних перспектив розвиток індустріальних парків може зайняти ключову роль у інноваційному розвитку регіонів, адже закон покликаний урегулювати питання створення та діяльності індустріальних парків на території України. Згідно вказаного закону, регіони, які забезпечать функціонування індустріальних парків матимуть інвестиційну привабливість, що сприятиме стабільній регіональній економіці та конкурентоспроможності територіальних громад. Саме індустріальні парки, створюють сприятливі передумови для регіонального розвитку, адже закладають передумови для децентралізації та фінансового насичення регіонів [9]. Індустріальні парки можуть стати базою для інновацій та розвитку сучасної ринкової інфраструктури, вони є драйвером промислового виробництва, мають сприятливий вплив на залучення інвестицій, та підвищення зайнятості населення. Україна в умовах гострого інвестиційного голоду має стимулювати розвиток системи індустріальних парків.

Інвестиції без інновацій не мають жодного потенціалу, оскільки наслідком інвестування у застарілі технології буде стагнація економічних процесів, породження неконкурентоспроможних товарів та послуг та втрата популярності на ринку. Беззаперечно й інновації не можуть створюватися без інвестицій. Переважна кількість інноваційних пропозицій спрямовані на задоволення існуючих потреб, однак є й такі, які створюють нові потреби, тож саме інвестиції є ключовим ресурсом, для пошуку та реалізації нових інноваційних рішень. Від стабільних ланцюгів фінансування залежить успіх інноваційної діяльності. При цьому джерелами фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності можуть бути як кошти суб'єктів господарювання, так і зовнішні джерела, зокрема іноземні інвестиції [10, с. 284].

Перебування України в активній фазі війни, значно знижує її фінансовий потенціал, відповідно частка коштів держави та бізнесу у розвитку інновацій буде незначною. Тому, для України важливо створити унікальний сприятливий мікроклімат для іноземних інвестицій. Український бізнес та стартап-майданчики повинні пропонувати унікальні інноваційні проекти, які будуть конкурентоспроможними у довготривалій перспективі. Україна

Рис. 1. Державні інвестиційні стимули

Джерело: розробка автора на основі [7, с. 43]

має успішні кейси у IT-галузі, яка показала свою стійкість навіть в умовах повномасштабного вторгнення. Тож, збільшення інвестицій підприємств у інноваційні цифрові бізнес-процеси, матимуть свій сенс і у повоєнній економічній відбудові. Основні переваги інвестування саме у цифрові інновації такі:

- Спрощення бізнес та виробничих процесів засобами автоматизації, підвищення продуктивності таких процесів.
- Інтеграція вітчизняного цифрового досвіду у світову цифрову бізнес-мережу.
- Впровадження нових форм комунікації з клієнтами та розширення вже існуючих.
- Збільшення ринків збуту, адаптація послуг та товарів до потреб клієнтів. Засобами можливостей штучного інтелекту можливе прогнозування очікуваних бажань клієнта.
- Формуванню сталих логістичних ланцюгів сприяють саме цифрові можливості, оскільки спрощується процес спільного проектування, створення, виробництва, маркетингу тощо [4, с. 18].

Одним із драйверів цифрової інноваційної діяльності в Україні є популяризація Індустрії 4.0. Для реального її впровадження ще у 2021 році Кабінетом Міністрів України було затверджено постанову № 750 "Щодо сприяння впровадженню технологічного підходу "Індустрія 4.0" в Україні". З прийняттям вказаної постанови, Україна взяла вектор на розвиток комплексної цифровізації та автоматизацію виробничих процесів. Основні цілі обраного Україною вектору згідно зі згаданою постановою полягають у сприянні та координації бізнесу, який орієнтований на інновації. Забезпечення їх можливістю навчатися та вдосконалюватися, зокрема і в частині запозичення міжнародного досвіду щодо цифрових інформаційних хабів. Консультування та сприяння у реалізації проєктів у рамках Індустрії 4.0, які мають місце для розвитку територіальних громад. Особлива увага приділяється саме смарт-спеціалізації регіонів. Важливою у контексті вказаної постанови, та загальної стратегії націленої на покращення інвестиційного клімату є співпраця з інноваторами та міжнародними фондами [11].

Таким чином, попри високі військові ризики, просування України у напрямку "Індустрії 4.0" є стратегічно важливою складовою інновацій-

ності реального сектору економіки, та привабливого інвестиційного клімату для іноземних інвесторів. У цьому сегменті Індустрія 4.0. є сприятливим ландшафтом для впровадження цифрових трансформацій, які дозволяють швидко поєднати бізнес та споживача, автоматизувати процеси та перевести їх у цифровий простір. Тобто, в цифрових реаліях, саме технології мають стати інструментом для створення інновацій, які притягують інвестиції [6, с. 180]. Цифровізація сьогодні є інструментом покращення економічної ситуації і у майбутньому. Згідно з дослідженням проведеним Гавронським А. О. прогноз зміни частки цифрової економіки у ВВП України має стрімкий ріст до 2030 року. Завдячуючи високій технологічній активності України та впровадженню інновацій, прогнозується що Україна стане привабливим інвестиційним майданчиком, що сприятиме економічному зростанню та збільшенню частки цифрової економіки у формуванні національного ВВП [5, с. 151].

Висновки. Інновації та інвестиції є запорукою сталого економічного розвитку України. Проведене дослідження дало чітке розуміння, що військова, агресія та ризики пов'язані з нею створюють несприятливе середовище для потенційних інвесторів у інноваційні проєкти. Тому, першочерговим завданням держави є підтримка стартапів та цікавих бізнес-ідей, а також забезпечення заходів, які створять привабливі та безпечні умови для інвестицій у інновації. В умовах активної фази війни найбільш безпечними є інвестиції в IT-інновації. Адже саме цифрові інновації можуть швидше інтегруватися та розповсюдитися зокрема і у міжнародному вимірі, а тому є прибутковими у короткостроковій перспективі. Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що тема інвестицій у інновації не втрачатиме своєї актуальності і надалі, адже економічний розвиток безпосередньо залежить від інновацій, а інновації від інвестицій. У рамках даного дослідження було обґрунтовано загальні передумови для інвестицій та запропоновано найбільш перспективні ланки у цьому сегменті, однак вважаємо, що подальші наукові дослідження матимуть наукову цінність саме у контексті аналізу конкретних інноваційних бізнес-проєктів та стартапів, які реально працюють в Україні коштом інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Яцкевич І. В. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка і суспільство*. 2022. Вип. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53> (дата звернення: 13.02.2024).

2. Черничко Т. В., Гладинець Н. Ю., Росола У. В. Проблеми залучення іноземних інвестицій у воєнний період та шляхи їх активізації. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. № 4(93). С. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-4-7> (дата звернення: 13.02.2024).
3. Сіденко С. В. Пріоритети й чинники інноваційної політики: досвід окремих країн східної Азії і стратегічні імперативи для післявоєнної відбудови України. *Економіка України*. 2022. № 11 (732). С. 47–75. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=3500998> (дата звернення: 14.02.2024).
4. Татаринцева Ю. Л., Осипова С. К. Особливості інвестиційної діяльності в контексті цифрової трансформації. *Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку і права в Україні та світі*: збірник тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 15 червня 2022 р. Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 18–20. URL: https://www.economics.in.ua/2022/06/blog-post_24.html
5. Гавронський А. О. Вплив цифровізації на інноваційний розвиток регіонів. *Науковий журнал «Economic synergy»*. 2023. Вип. 4 (10). С. 147–157. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-4-10> (дата звернення: 16.02.2024).
6. Павлішина Н. М., Харін А. В. Інновації в епоху цифровізації. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2023. № 1 (84). С. 179–187. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.1.24> (дата звернення: 14.02.2024).
7. Інноваційні інвестиції для відновлення економіки України. Сайт програми розвитку Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://surl.li/qlhig> (дата звернення: 16.02.2024).
8. Антипенко Н. В., Турова Л. Л., Литвишко Л. О., Пальчик І. М. Організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. Вип. 2 (261). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7895628> (дата звернення: 13.02.2024).
9. Про індустриальні парки : Закон України від 21.06.2012 р. № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 15.02.2024).
10. Доценко І. Інноваційно-інвестиційна діяльність розвитку суб'єктів сучасного бізнесу. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., м. Львів, 22–23 березня 2022 р. Ч. 2. Львів : ЛНУП, 2022. С. 282–285. URL: <http://surl.li/dmhz> (дата звернення: 15.02.2024).
11. Щодо сприяння впровадженню технологічного підходу "Індустрія 4.0" в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 750. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.02.2024).

REFERENCES:

1. Yatskevych I. V. (2022) Innovatsiina polityka Ukrainy u pislivoiennyi period [Innovative policy of Ukraine in the post-war period]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>(accessed February, 13, 2024).
2. Chernychko T. V., Hladynets N. Yu. & Rosola U. V. (2023) Problemy zaluchennia inozemnykh investytsii u voiennyi period ta shliakhy yikh aktyvizatsii [Problems of attracting foreign investments during the war period and ways of their activation]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the systemic approach in economics*, vol. 4(93), pp. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-4-7> (accessed February, 14, 2024).
3. Sidenko S.V. (2022) Priorytety y chynnyky innovatsiinoi polityky: dosvid okremykh krain skhidnoi Azii i stratehichni imperatyvy dlia pislivoiennoi vidbudovy Ukrainy [Priorities and factors of innovative policy: the experience of certain East Asian countries and strategic imperatives for the post-war reconstruction of Ukraine] *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy* .vol. 11 (732). pp. 47–75. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=3500998> (accessed February, 16, 2024).
4. Tatoryntseva Yu. L. & Osypova S. K. (2022) Osoblyvosti investytsiinoi diialnosti v konteksti tsyfrovoy transformatsii [Peculiarities of investment activity in the context of digital transformation]. *Stratehichni priorytety rozvytku ekonomiky, finansiv, obliku i prava v Ukraini ta sviti*: zbirnyk tez dopovidei mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Poltava, June 15, 2022). Poltava: TsFEND, pp. 18–22. Available at: https://www.economics.in.ua/2022/06/blog-post_24.html (accessed February, 13, 2024).
5. Havronskyi A. O. (2023) Vplyv tsyfrovizatsii na innovatsiini rozvytok rehioniv [Impact of digitalization on the innovative development of regions]. *Naukovyi zhurnal «Economic synergy» – Scientific magazine "Economic synergy"*, vol. 4 (10), pp. 147 – 157. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-4-10> (accessed February, 15, 2024).
6. Pavlishyna N. M. & Kharin A. V. (2023) Innovatsii v epokhu tsyfrovizatsii [Innovation in the era of digitalization]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu – Bulletin of the Kherson National Technical University*, vol. 1 (84), pp. 179–187. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.1.24> (accessed February, 16, 2024).

7. Innovatsiini investysii dlia vidnovlennia ekonomiky Ukrainy. Sait prohramy rozvytku Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii. [Innovative investments to restore the economy of Ukraine. United Nations Development Program website]. Available at: <http://surl.li/qlhig> (accessed February, 12, 2024).

8. Antypenko N. V., Turova L. L., Lytvysko L. O. & Palchyk I. M. (2023) Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia bezpekovym potentsialom innovatsiino oriientovanoho pidpriemstva v konteksti zabezpechennia efektyvnosti biznes-protseviv [The organizational and economic mechanism of managing the security potential of an innovatively oriented enterprise in the context of ensuring the efficiency of business processes]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, vol. 2 (261), pp. 72–79. Available at: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7895628> (accessed February, 15, 2024).

9. Zakon Ukrainy Pro industrialni parky pryiniaty 21 cherv. 2012 № 5018-VI [Law of Ukraine On Industrial Parks, from June, 12, 2012, 5018-VI]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (accessed February, 15, 2024).

10. Dotsenko I. (2022) Innovatsiino-investytsiina diialnist rozvytku sub'iektiv suchasnoho biznesu [Innovative and investment activities of the development of modern business entities]. *Aktualni problemy suchasnoho biznesu: oblikovo-finansovyi ta upravlinskyi aspekty: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Lviv, March 22–23, 2022). Lviv: LNUP, pp. 282–285. Available at: <http://surl.li/dmhzz> (accessed February, 16, 2024).

11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Shchodo spriannia vprovadzhenniu tekhnolohichnoho pidkhodu "Industriia 4.0" v Ukraini, pryiniata 21.07.2021 p. № 750 [Regarding promoting the implementation of the technological approach "Industry 4.0" in Ukraine from July, 21, 2021, 750]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-%D0%BF#Text> (accessed February, 16, 2024).